

PROGNOZĂ CRIMINOLOGICĂ PRIVIND EVOLUȚIA CRIMINALITĂȚII CONTRA PROPRIETĂȚII ÎN REPUBLICĂ MOLDOVA

Octavian BEJAN,
doctor în drept, criminolog, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată

RÉSUMÉ

Dans cet article on présente les résultats d'une prévision criminologique au regard d'évolution probable de la criminalité contre les biens en République de Moldova. Cette prévision criminologique est née de la nécessité d'optimiser l'activité anti-crime grâce à une connaissance de l'état future de la criminalité. La prévision a été réalisée par la méthode comparative, selon une méthodologie élaborée par l'auteur. Elle indique une probabilité de diminution du nombre de crimes contre les biens en République Moldova dans l'avenir proche. On propose une possibilité d'orientation stratégique de l'activité policière, en cas de diminution significative de la criminalité, et on souligne la capacité et l'importance de la prévision criminologique systématique pour l'activité anti-crime.

Mots-clés: prévision criminologique, criminalité contre les biens, méthode comparative.

REZUMAT

În acest articol sînt prezentate rezultatele unei prognoze criminologice privitoare la evoluția probabilă a criminalității contra proprietății în Republica Moldova. Această prognoză criminologică s-a născut din necesitatea de a optimiza activitatea anticrimă, grație cunoașterii stării viitoare a criminalității. Prognoza a fost realizată prin metoda comparativă, conform unei metodologii elaborate de către autor. Ea indică o probabilitate de diminuare a numărului de crime contra proprietății în Republica Moldova în viitorul apropiat. Este propusă o posibilitate de orientare strategică a activității polițiste, în caz de scădere semnificativă a nivelului criminalității, și sînt subliniate capacitatea și importanța prognozării criminologice sistematice pentru activitatea anticrimă.

Cuvinte-cheie: prognoză criminologică, criminalitatea contra proprietății, metodă comparativă.

Introducere. În contextul unei globalizări vertiginoase, factorii externi exercită o influență crescîndă asupra criminalității din diverse țări sau regiuni ale lumii [1]. Din aceste considerente, criminologul se vede obligat să își îndrepte atenția cognitivă și spre factorii externi, determinînd impactul lor asupra criminalității naționale. Sub impulsul acestei necesități practice, am supus analizei criminologice acțiunea factorilor externi asupra criminalității din Republica Moldova, elaborînd o prognoză criminologică care vizează criminalitatea contra proprietății, pe care o prezentăm în acest articol.

Metode aplicate și materiale utilizate. Privitor la metodologia de prognozare criminologică utilizată de către noi, este necesar a face cîteva precizări importante. Metoda comparativă de prognozare criminologică a fost, probabil, aplicată în mod intuitiv timp de milenii. O metodologie definită nu există însă în criminologie, în

orice caz astfel rezultă din studiul literaturii de specialitate și din discuțiile cu alți criminologi, care sunt, în mod firesc, întotdeauna limitate. Unii cercetători doar menționează posibilitatea aplicării acestei metode în prognozarea criminologică, atribuind-o metodelor generale [2] sau celor particulare [3] de prognozare criminologică. Sub imperiul necesităților practice, ne-am văzut nevoiți să creăm o metodologie de aplicare a metodei comparative în prognozarea criminologică, pe care am utilizat-o la elaborarea acestei prognoze și pe care o vom prezenta într-o altă lucrare. În acest fel, și alți criminologi vor putea efectua prognozări criminologice, conducîndu-se nu de intuiție, ci de o metodologie clar definită și suficient elaborată.

Datele statistice privitoare la criminalitatea din Canada, pe care le-am utilizat în cadrul prognozării criminologice, provin de la Statistique Canada, iar cele referitoare la bunurile comercializate sau donate au fost culese de către noi.

Rezultate obținute și discuții.

În ultimii ani, se observă o sporire considerabilă a bunurilor uzate, în special a hainelor și încălțăminteii, comercializate la un preț avantajos în Republica Moldova. De asemenea, se observă o sporire a comercializării bunurilor noi la un preț accesibil. Potrivit raționamentelor noastre, abundența de bunuri de pe piața internă se explică prin următorii factori: diminuarea costului de producție pe piața internațională, infuzia masivă de ajutoare umanitare sub formă de bunuri, orientarea păturii înstărite a populației spre înnoirea frecventă a bunurilor și progresul tehnologic rapid, care permite oferirea unor produse perfecționate într-un termen deosebit de restrîns.

Abundența bunurilor de diferită natură a început să se creeze de peste un deceniu în țările occidentale. Totodată, se constată o diminuare progresivă a criminalității timp de peste zece ani. Potrivit raționamentelor noastre, reducerea criminalității din țările occiden-

le a fost favorizată de producția masivă a produselor ieftine, care au devenit accesibile unui număr considerabil de membri ai societății. Procesul de determinare s-a desfășurat aproximativ în modul următor:

- datorită dezvoltării tehnologice din ultimii ani și transferării uzinelor și fabricilor în țările cu brațe de muncă ieftine, au început să fie produse masiv bunuri ieftine, accesibile unui număr considerabil de persoane;

- stimularea socială a orientărilor consumiste îi determină pe unii indivizi să renunțe la bunurile lor, chiar dacă acestea sînt într-o stare destul de bună, în favoarea unor produse noi, mai performante sub aspect tehnologic și utilitar;

- datorită amplificării cunoașterii științifice și punerii accentu-

lui asupra inovației și invențiilor, a devenit posibilă elaborarea rapidă a unor produse mai performante și producerea lor la un cost redus;

- întrucît rețeaua de comunicare Internet s-a dezvoltat considerabil, multe persoane preferă să ofere bunurile lor folosite, dar în stare destul de bună, contra unui preț mic sau gratuit celor interesați de asemenea obiecte;

- posibilitatea de a intra în posesia bunurilor necesare fără a recurge la acte criminale și a se supune riscului de a fi pedepsit i-a determinat pe unii indivizi să renunțe la modalitățile criminale de realizare a intereselor lor;

- diminuarea considerabilă a crimelor contra proprietății a determinat reducerea criminalității generale, dată fiind ponderea covârșitoare a crimelor con-

tra proprietății în ansamblul criminalității.

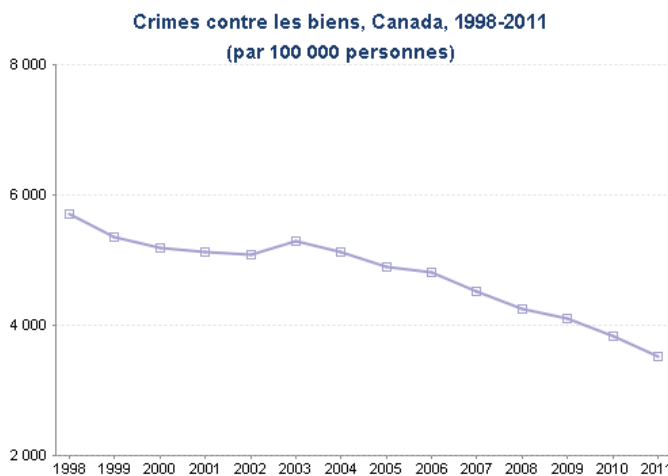
Drept confirmare aducem situația din Canada. Astfel, o mulțime de produse de tot felul sînt propuse pe o serie de pagini WEB la un preț avantajos, simbolic sau chiar gratuit (de exemplu, Ebay, Lespac sau Kijiji, aceasta din urmă – care acoperă numai zona Montrealului – afișînd, de regulă, peste 4 800 000 de anunțuri gratuite zilnic, conform datelor din lunile februarie-martie 2013). De asemenea, canadienii organizează frecvent *vînzări de garaj* (în franceză: *vente de garage*; în engleză: *garage sale*), propunînd doritorilor diverse bunuri la un preț avantajos sau modic. Totodată, în Canada se constată o reducere a numărului de crime contra proprietății de peste 10 ani (graficul 1) [4].

Deoarece crimele contra proprietății dețin o proporție considerabilă, scăderea majoră a numărului acestora influențează în mod semnificativ nivelul criminalității. În consecință, în Canada s-a produs o diminuare a criminalității (graficul 2) [5].

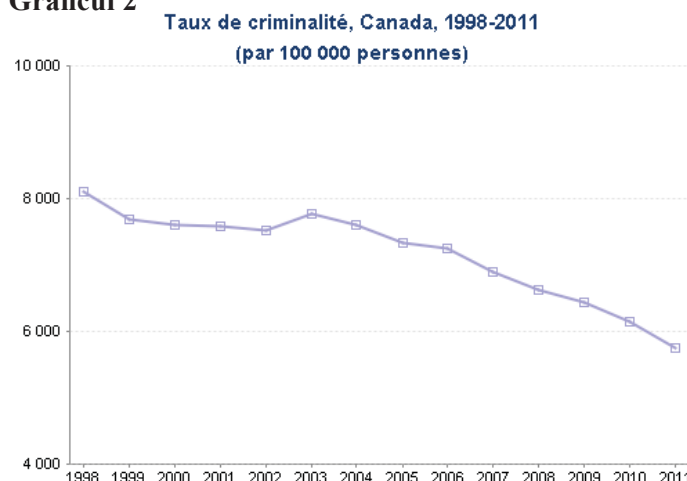
După cum vedem, curba este aproape identică, similitudine care denotă că diminuarea criminalității a fost determinată anume de scăderea numărului de crime contra proprietății. Această concluzie este întărită și de evoluția criminalității de violență în Canada (graficul 3) [6], care diferă de cea a criminalității și crimelor contra proprietății.

Plecînd de la premisa că comportamentul criminal urmărește, în ultimă instanță, satisfacerea unor necesități (ea fiind atinsă prin intermediul realizării unor interese) [7], noi considerăm că între aceste procese există o legătură de determinare. Desigur, această diminuare a fost favorizată și de alți factori (de exemplu, îmbătrînirea populației, introducerea sistemului de plată bancară directă sau mărirea explozivă a numărului de agenți de securitate privată).

Graficul 1

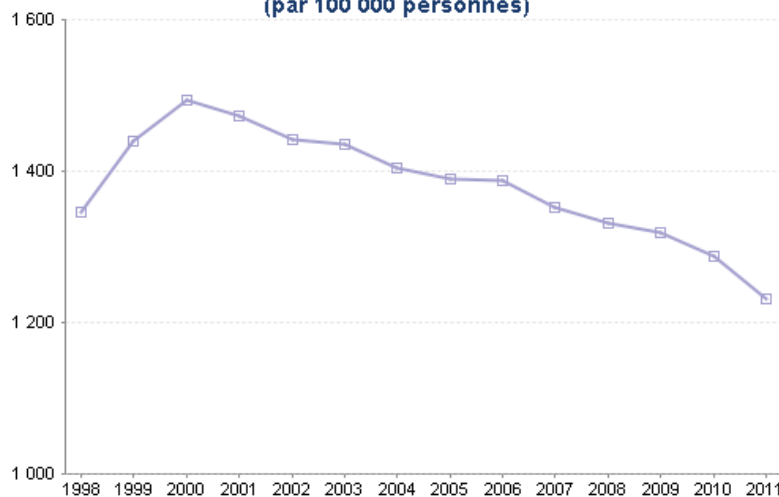
Graficul 2

Graficul 3

Crimes avec violence, Canada, 1998-2011
(par 100 000 personnes)

De altfel, specialiștii canadieni au prognozat diminuarea criminalității încă în anul 1990 [8], ținând cont de procesele de îmbătrânire a populației din Canada. Efectul acestor procese demografice asupra criminalității a fost însă atenuat datorită organizării unei imigrări intense din diverse țări ale lumii, în special a persoanelor având o educație înaltă (studii superioare). Criminologii canadieni au propus o nouă orientare strategică a activității serviciilor de poliție, care constă în orientarea spre noile forme ale criminalității, cum ar fi criminalitatea contra mediului natural și criminalitatea gulerelor albe [9]. Întrucât s-a produs realmente o scădere a criminalității, care continuă și în prezent, noi, în calitate de analist al Serviciului de poliție al mun. Gatineau (Québec, Canada), am propus încă o perspectivă strategică pentru activitatea anticrimă, și anume: *reducerea dimensiunilor criminalității latente*.

Aplicând metoda comparativă, putem formula următoarea prognoză criminologică: **Este de așteptat că abundența crescândă a bunurilor va exercita o influență de diminuare a crimelor contra proprietății și, în consecință, a criminalității în general în Republica Moldova, în cazul în care condițiile actuale**

nu vor suporta modificări de altă natură. Acest efect va fi amplificat și de acțiunea celorlalți factori determinanți menționați, adică introducerea sistemului de plată bancară directă sau mărirea continuă a numărului de agenți de securitate privată, a căror forță este în creștere, precum și reducerea numărului populației prezente în Republica Moldova [10].

Concluzii. Prognozarea criminologică poate și trebuie să devină o activitate curentă în serviciile de poliție din Republica Moldova. Din păcate, puținele prognoze criminologice sînt realizate actualmente de criminologi din sectorul neguvernamental, deși organele de drept sînt dotate cu unități de cercetare și analiză (centre, institute, direcții etc.). Desigur, aceste unități de cercetare și analiză permit realizarea unor prognoze macrosociale, în timp ce prognozele locale trebuie să fie realizate de unitățile analitice ale subdiviziunilor organelor de drept (comisariate de poliție, penitenciare etc.), care nici nu există!

Din punctul nostru de vedere, această stare de lucruri se explică prin doi factori principali: (a) nici o instituție de învățămînt nu pregătește specialiști în criminologie și (b) proasta politică de cadre

din cadrul organelor de drept, din cauza căreia cei mai buni specialiști în domeniu au plecat.

Referințe bibliografice

1. Privitor la modificarea criminalității în contextul proceselor de globalizare vezi: Bejan, O., *Considerații privind fenomenul criminalității transfrontaliere și transnaționale*, în „Prevenirea și combaterea crimelor transnaționale: probleme teoretice și practice (traficul de ființe umane, terorismul, spălarea banilor, traficul ilicit de droguri și armament)”, Chișinău, 2005.

2. Аванесов, Г.А., *Криминалогия, прогностика, управление*, Горьковская высшая школа МВД СССР, Горький, 1975, глава 5: «Основы методологии криминологического прогнозирования», §3: «Общенаучные и частнонаучные методы познания в криминологическом прогнозировании».

3. Кириллов, М.А., *Прогнозирование преступности*, ЮИ МВД России, Москва, 2000, глава 3: «Методы криминологического прогнозирования».

4. Potrivit datelor statistice ale *Statistique Canada*.

5. Potrivit datelor statistice ale *Statistique Canada*.

6. Potrivit datelor statistice ale *Statistique Canada*.

7. Bejan, O., *Explicație criminologică a comportamentului criminal*, Chișinău, 2009.

8. *Une vision de l'avenir de la police au Canada: Police-défi 2000. Document de réflexion*, Solliciteur général du Canada, octobre 1990, p. 10-11.

9. Ibidem, p. 11-12.

10. Vezi mai mult despre acțiunea factorilor demografici în lucrarea: Bejan, O., Bujor V. și Botnaru, Gh., *Analiză criminologică a influenței proceselor demografice actuale asupra criminalității din Republica Moldova*, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată, Chișinău, 2012.